

**Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta**

Dokumentární inkaso

Seminární práce do předmětu
Právo mezinárodního obchodu

Vypracovala: Romana Palová

Brno 2005

Obsah

ÚVOD	3
1. DOKUMENTÁRNÍ INKASO	4
1.1 Charakteristika	4
1.2 Druhy dokumentárního inkasa	4
2. FUNGOVÁNÍ DOKUMENTÁRNÍHO INKASA	6
2.1 Zúčastněné subjekty	6
2.2 Schéma fungování dokumentárního inkasa	6
2.3 Obsah inkasního příkazu	7
3. PRÁVNÍ ÚPRAVA DOKUMENTÁRNÍHO INKASA	8
4. ZHODNOCENÍ DOKUMENTÁRNÍHO INKASA	9
4.1 Výhody inkasa	9
4.2 Nevýhody inkasa	9
ZÁVĚR	10
LITERATURA	11

ÚVOD

V mezinárodním platebním styku se používá nejčastěji hladký plat, dokumentární inkaso, dokumentární akreditiv a vystavení šeku či směnky. Realizace plateb je v podstatě stejná, jako ve vnitrostátním platebním styku, je však nutno zvažovat určitá rizika.

Dokumentární inkaso je tedy jednou z nejužívanějších forem. Představuje pro kupující určité výhody, a to zejména jednoduchost a nižší náklady, než vyžaduje otevření akreditivu.

Pod pojmem dokumentární inkaso můžeme chápat instrument, který umožňuje vydání dokumentů či zboží pouze za podmínky zaplacení, akceptace směnky nebo splnění jiných inkasních podmínek.

Je vhodné využít ho zejména tehdy, pokud se vývozce obává dodat zboží proti úhradě hladkým platem a zároveň nevyžaduje zajišťující dokument, kterým je dokumentární akreditiv.

Tento způsob zajišťuje, že se dovozce nedostane ke zboží, dokud nesplní určité inkasní podmínky.

1. Dokumentární inkaso

1.1 Charakteristika

Dokumentární inkaso¹ je klasický dokumentární platební nástroj, který je využíván jak v tuzemském, tak v zahraničním obchodě ve většině zemí světa.

Protože zaplacení dokumentárního inkasa není zajištěno závazkem banky, hodí se zejména pro situace, kdy prodávající nemá pochybnosti o ochotě a schopnosti kupujícího odebrat zboží a zaplatit, ani o stabilitě politického, hospodářského a právního prostředí země kupujícího.

Dodavatel tedy pošle odběrateli zboží, ale neposkytne mu dokumenty, opravňující zboží převzít a dále s ním nakládat. Tyto dokumenty jsou poskytnuty bance², která je odběrateli předá až poté, co zaplatí smlouvenou cenu. Jakmile odběratel zaplatí a obdrží příslušné dokumenty, může je uplatnit u osoby, která je povinna mu vydat zboží. Typicky je to osoba přepravce nebo skladovatele.

1.2 Druhy dokumentárního inkasa³

Rozlišujeme:

- **Dokumentární inkaso s podmínkou D/P** (documents against payment)
 - pokud je použita tato podmínka, budou dokumenty odevzdány odběrateli pouze proti okamžitému zaplacení, tj. předání a pořízení příkazu k úhradě.
- **Dokumentární inkaso s podmínkou D/A** (dokuments against acceptance)
 - v tomto případě se jedná o směnečný (dodavatelský) úvěr, přičemž dokumenty budou odběrateli vydány proti akceptaci směnky nebo proti vystavení vlastní směnky.

Dále členíme dokumentární inkaso na⁴:

- **dovozní inkaso** – představuje situaci, kdy tuzemská banka nakládá s dokumenty podle instrukcí zahraničního příkazce. Znamená to tedy, že tuzemská banka obdrží doklady na dodávku zboží od zahraniční banky (nebo přímo od dodavatele). Banka vyzve klienta, aby splnil povinnosti, které mu plynou ze smlouvy a po jejich splnění jsou mu vydány doklady ke zboží.

¹ Zdroj: http://www.kb.cz/cs/seg/seg4/products/documentary_collection.shtml

² Zdroj: *Mezinárodní obchodní transakce*

³ Zdroj: <https://www.commerzbank.cz/cz/corporatebanking/financovaniobchodu/inkasa.htm>

⁴ Zdroj: http://www.tatrabanka.sk/cgi-bin/web/app/index.jsp?BV_SessionID

Dovozní dokumentární inkaso se používá tehdy, je-li si zahraniční vývozce jistý tuzemským dovozcem a dále tehdy, když existuje velká nabídka na trhu vývozce.

- **vývozní inkaso** – situace, kdy jsou dokumenty vydány až po zaplacení nebo akceptaci směnky. Vývozce předá zboží přepravci a ve své bance požádá o zprostředkování inkasa. Předá bance doklady a určí podmínky, za kterých mohou být tyto doklady předány dovozci. Zahraniční banka předá svému klientovi doklady zpravidla po zaplacení dohodnuté částky nebo ihned po akceptaci směnky.

Vývozní dokumentární inkaso je vhodné tehdy, má-li vývozce pochybnosti o dovozci a o jeho schopnosti zaplatit. A také tehdy, když má země dovozce stabilní politické, hospodářské a právní prostředí a zároveň nejsou žádné restrikce na dovoz určitého zboží.

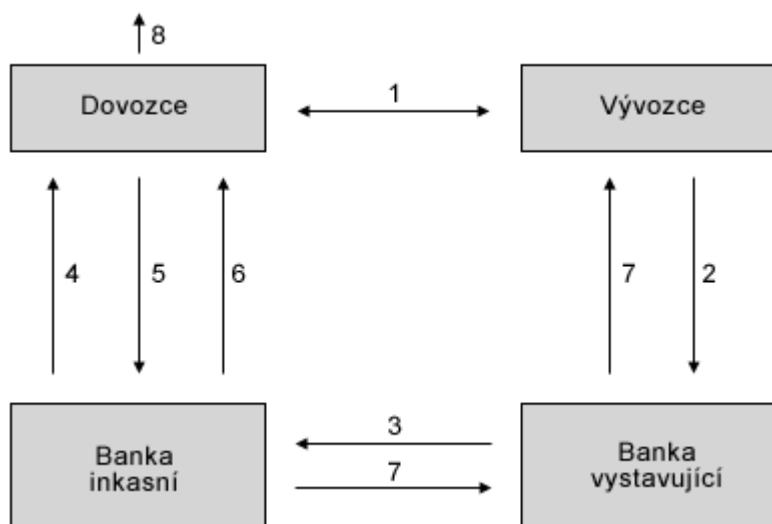
2. Fungování dokumentárního inkasa

2.1 Zúčastněné subjekty⁵

- prodávající (příkazce, dodavatel)
- kupující (trasát, odběratel)
- banka vysílající (prodávajícího)
- banka inkasní (zahraniční korespondenční banka)

Transakce se účastní subjekty, které sepíší smlouvu o proběhnutí obchodu. Dojde k dodání zboží, ale dokumenty místo kupujícího obdrží vysílající banka. Tato banka informuje banku inkasní, která následně vyinkasuje stanovenou sumu podle smlouvy. Kupující si oproti platbě převezme dokumenty do svého vlastnictví a peníze jsou tím převedeny na účet prodejce. Banky samozřejmě získávají sjednanou provizi.

2.2 Schéma fungování dokumentárního inkasa

Pramen: http://www.kb.cz/cs/seg/seg4/products/documentary_collection.shtml

- 1 - Uzavření obchodní smlouvy
- 2 - Příkaz k obstarání dokumentárního inkasa + dokumenty
- 3 - Předání inkasních příkazů a příslušných dokumentů
- 4 - Informování dlužníka o příjmu dokumentů a o inkasních podmínkách
- 5 - Provedení příslušného inkasního úkonu
- 6 - Předání dokumentů
- 7 - Předání inkasního plnění
- 8 - Vyzvednutí zboží

⁵ MARVANOVÁ, Marie *Platební styk*. 1996

2.3 Obsah inkasního příkazu⁶

- kupující (trasát, zákazník), země
- inkasní banka (korespondent)
- druh plnění kupujícímu (platba, akceptace směnky)
- plátce a místo placení
- příkazce (prodejce)
- sada inkasních dokumentů (doklady, které jsou předmětem dokumentárního inkasa)
- adresát zásilky – k dispozici bance
- kontaktní adresa zahraničního pověřence (pro případ potřeby)
- další pokyny, např. protest pro neakceptaci, předání dokladů, uskladnění nepřevzaté zásilky
- rozdělení inkasních výloh (bankovních poplatků)

Každé inkaso musí být provázeno průvodním dopisem, který obsahuje úplné a přesné instrukce, podle kterých se musí banka řídit. Jestliže nemůže korespondent zákaznickovy banky vyhovět v dopise daným podmínkám, musí to okamžitě této bance oznámit.

6 MARVANOVÁ, Marie *Platební styk*. 1996

3. Právní úprava dokumentárního inkasa

Ve většině zemí není dokumentární inkaso upraveno zákonem. Proto byla vydána Mezinárodní obchodní komorou Jednotná pravidla a zvyklosti pro dokumentární inkasa. Tato pravidla byla vydána i pro dokumentární akreditiv.

Zatím zřejmě poslední konference⁷ pod názvem *Pravidla ICC pro financování zahraničního obchodu*, proběhla dne 10. listopadu 2005 v budově Hospodářské komory ČR v Praze. Cílem bylo poskytnout odborné informace v oblasti platebního styku a zajišťování platebních rizik.

Konference byla určena pro dovozce, vývozce, pracovníky bank a pojišťoven, dopravce, advokáty, komerční právníky a další zájemce z odborné veřejnosti.

Dokumentární inkaso se projednávalo pod označením *URC 522 (Jednotná pravidla pro inkasa)*. Tato pravidla, jsou-li uvedena v inkasních instrukcích, jsou závazná pro všechny zúčastněné.

V České republice se obchodníci, banky a jiné subjekty, řídí také Obchodním zákoníkem, který v Díle XXI upravuje Smlouvu o inkasu⁸:

- **§ 692** se týká základních ustanovení,
- **§ 693 – 696** určují postup při inkasu, a
- **§ 697 – 699** upravují bankovní dokumentární inkaso.

⁷ Zdroj: <http://www.icc-cr.cz/konf/konference.html?1>

⁸ Zdroj: <http://mozek.cz/info/obchodni-zakonik-11>

4. Zhodnocení dokumentárního inkasa

4.1 Výhody inkasa

- Vývozce, který bance svěří dokumenty k inkasu, má jistotu hladkého vyřízení případu.
- Prodejce si může být jistý, že banka nevydá dokumenty, dokud kupující nedá příkaz k úhradě.
- Dokumenty nejsou vydány ani v případě, kdy je sice úhrada provedena jako hladká platba, ale nemá zmocnění vysílající banky.
- Prodávající má vyšší jistotu zaplacení než u hladké platby.
- Ve srovnání s dokumentárním akreditivem platí účastníci inkasa nižší poplatky bance.
- Inkaso je výhodné svojí jednoduchostí zpracování a bezpečností.
- Je zajištěno řešení finančních transakcí při realizaci obchodních kontraktů.
- Nedochozí k blokování finančních prostředků na účtu. K platbě dochází většinou v době, kdy už je zásilka na místě určení.
- Od okamžiku podání dokladů k inkasu pečují o inkasní pohledávku pracovníci banky a pravidelnými reklamacemi připomínají dlužníkovi jeho závazek.

4.2 Nevýhody⁹ inkasa

Dokumentární inkaso bohužel neřeší riziko, že by se odběratel rozhodl zásilku vůbec nepřevzít a nezaplatit. Za takovouto pohledávku banka neodpovídá. Banka odpovídá pouze za správné provedení inkasních úkonů. Na bance neleží žádná záruka za zaplacení a ani si nemůže vynutit plnění.

Takové riziko se dá eliminovat¹⁰ vhodným pojištěním. Je možné ve smlouvě stanovit akontaci ve výši nákladů spojených s nepřevzetím zboží a s jeho vrácením.

⁹ Zdroj: <http://business.center.cz/business/pojmy/pojem.aspx?PojemID=1375>

¹⁰ Zdroj: Mezinárodní obchodní transakce

ZÁVĚR

V této seminární práci jsem se pokusila objasnit pojem **dokumentární inkaso**, což je velmi často používaný platební nástroj v mezinárodním obchodu.

Dokumentární inkaso je výhodnější používat už jen pro jeho jednoduchost. Je využíváno častěji než hladká platba, což může být zapříčiněno větší bezpečností.

K dokumentárnímu inkasu se často obracejí dovozci (vývozci), kteří znají dobře toho, s kým obchodují a mají s dotyčným jen kladné zkušenosti. Hodně zde závisí na důvěryhodnosti a na schopnosti dostát svým závazkům.

Tento nástroj platebního styku má i svá rizika. Tím hlavním je asi případ, kdy si kupující není ochoten zboží převzít ani zaplatit. Banka totiž po něm nemůže vymáhat platbu nebo konat jinak, než je stanoveno ve smlouvě. Možností ochrany je vhodné pojištění nebo určitá akontace na pokrytí nákladů, které mohou vzniknout díky nezaplacení a nepřevzetí zásilky.

I přes toto riziko si myslím, že dokumentární inkaso je kvalitní nástroj mezinárodního platebního styku a pro jeho pochopitelnost bych ho sama volila raději, než dokumentární akreditiv, který je složitější a jeho otevření dražší.

Literatura

Citace díla:

MARVANOVÁ, M. *Platební styk* 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1996. 251s.

Citace CD-ROM:

ROZEHNALOVÁ, N. *Mezinárodní obchodní transakce*. [CD-ROM]. Brno

Citace z www stránek:

Komerční banka [online].2005, [cit. 20.prosince 2005] Dostupné na WWW: <http://www.kb.cz/cs/seg/seg4/products/documentary_collection.shtml >

Komerční banka [online].2005, [cit. 20.prosince 2005] Dostupné na WWW: <<https://www.commerzbank.cz/cz/corporatebanking/financovaniobchodu/inkasa.htm>>

Tatra banka [online].2005, [cit. 20.prosince 2005] Dostupné na WWW: <http://www.tatrabanka.sk/cgi-bin/web/app/index.jsp?BV_SessionID>

Mezinárodní obchodní komora [online].2005, [cit. 20.prosince 2005] Dostupné na WWW: <<http://www.icc-cr.cz/konf/konference.html?1>>

Obchodní zákoník [online].2005, [cit. 20.prosince 2005] Dostupný na WWW: <<http://mozek.cz/info/obchodni-zakonik-11>>